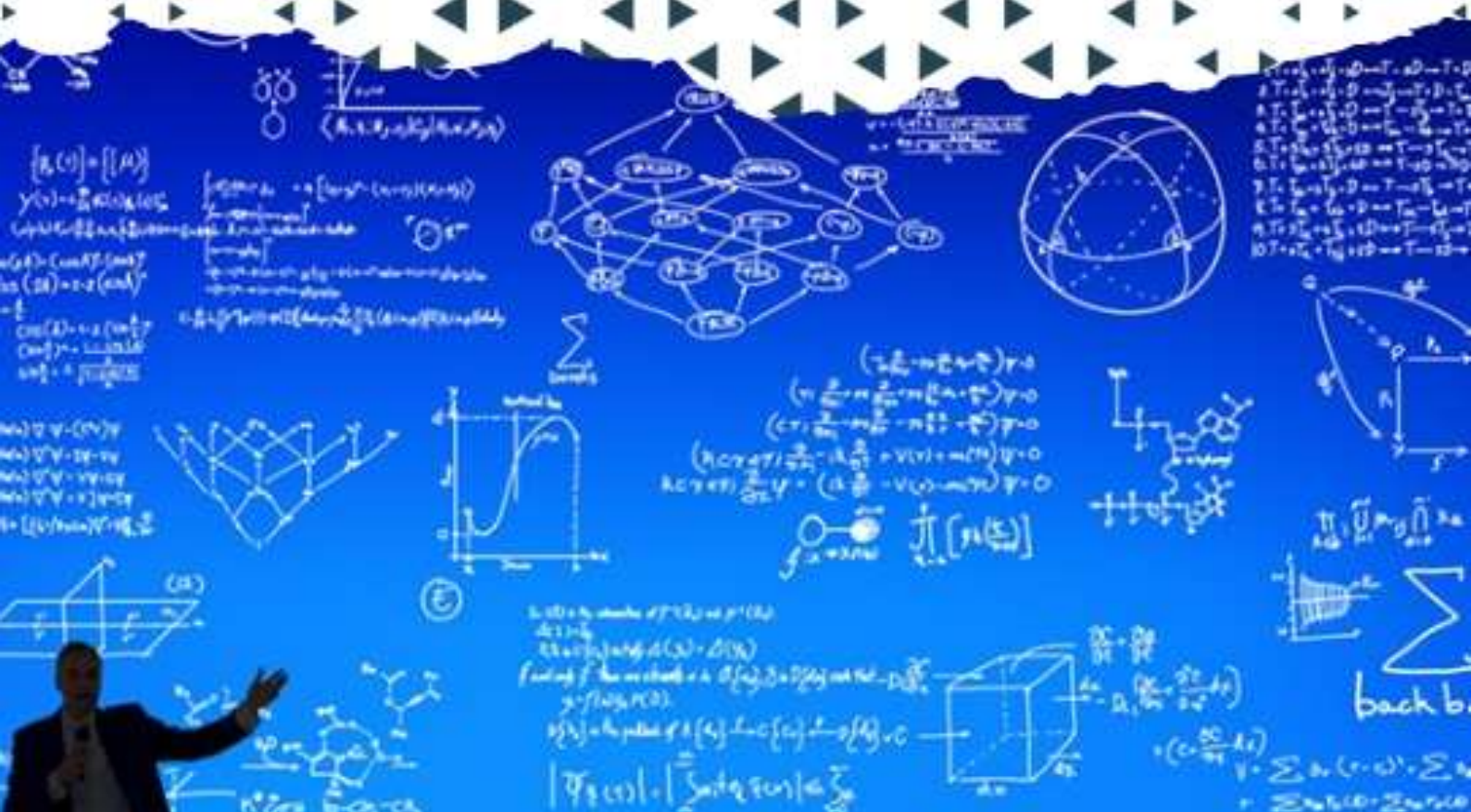

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

+998335668868

<https://innoworld.net>

Google Scholar doi

zenodo

OpenAIRE

2025

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 5-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

Volume 2 Issue 5 | 2025 |

+99894 5668868 | @Anvarbek_PhD

Page | 2

Bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy-axloqiy qarashlarini falsafiy kategoriyalar asosida shakllantirishda aksiologik yondashuvlar**Kurbanov Elyor Ermamatovich**

Guliston davlat universiteti

Sport faoliyati fakulteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy-axloqiy qarashlarini shakllantirish jarayonida falsafiy kategoriyalar asosida aksiologik yondashuvlarning nazariy-metodologik ahamiyati tahlil etiladi. Aksiologik yondashuv ta'lim jarayonida shaxsning qadriyatlar tizimini shakllantirish, ezgulik va yovuzlik, burch va mas'uliyat, erkinlik va zarurat kabi falsafiy kategoriyalarni ongli ravishda o'zlashtirish orqali bo'lajak o'qituvchining ma'naviy-axloqiy pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qilishi asoslab beriladi. Tadqiqotda ma'naviy-axloqiy qarashlarning kasbiy faoliyat bilan uzviy bog'liqligi, pedagog shaxsining qadriyatli yo'nalganligi ta'lim samaradorligini oshirish omili sifatida yoritiladi. Shuningdek, aksiologik yondashuv asosida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy mas'uliyat, kasbiy burch, vatanparvarlik va insonparvarlik kabi muhim sifatlarni shakllantirishga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslanadi.

Kalit so'zlar: ma'naviy-axloqiy qarashlar, falsafiy kategoriyalar, aksiologik yondashuv, qadriyat, bo'lajak o'qituvchi, pedagogik tarbiya, ma'naviyat, axloq.

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti sharoitida ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri — yuksak ma'naviy-axloqiy qarashlarga ega, kasbiy faoliyatida umuminsoniy va milliy qadriyatlarni uyg'unlashtira oladigan pedagog kadrlarni tayyorlashdan iboratdir. Bo'lajak o'qituvchi shaxsi nafaqat bilim beruvchi mutaxassis, balki jamiyatning ma'naviy-axloqiy taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi yetakchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Shu bois bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy-axloqiy qarashlarini shakllantirish masalasi bugungi pedagogika fanining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

Ma'naviy-axloqiy qarashlar shaxsning hayotiy pozitsiyasi, qadriyatli yo'nalganligi, ijtimoiy mas'uliyati va kasbiy burchga munosabatida namoyon bo'ladi. Ular shaxs ongida muayyan falsafiy kategoriyalar asosida shakllanadi. Ayniqsa, ezgulik va yovuzlik, burch va vijdon, erkinlik va mas'uliyat, adolat va haqiqat, mohiyat va hodisa kabi falsafiy kategoriyalar bo'lajak o'qituvchining axloqiy dunyoqarashini belgilovchi metodologik tayanch sifatida xizmat qiladi. Mazkur kategoriyalarni ongli o'zlashtirish va amaliy faoliyatda qo'llay olish esa aksiologik yondashuv orqali amalga oshiriladi.

Aksiologik yondashuv ta'lim jarayonida shaxsning qadriyatlar tizimini shakllantirishga yo'naltirilgan bo'lib, unda inson, uning sha'ni, qadr-qimmat, ma'naviy kamoloti oliy qadriyat sifatida e'tirof etiladi. Bo'lajak o'qituvchilarni

tayyorlash jarayonida aksiologik yondashuvni qo'llash ularning pedagogik faoliyatga bo'lgan munosabatini, kasbiy mas'uliyatini va axloqiy pozitsiyasini mustahkamlash imkonini beradi. Ushbu yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarda qadriyatlarni anglash, baholash va ularga sodiq qolish kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Falsafiy kategoriyalar asosida shakllangan ma'naviy-axloqiy qarashlar bo'lajak o'qituvchilarning dunyoqarashida tizimli xarakter kasb etadi. Aksiologik yondashuv bu jarayonda kategoriyalarni faqat nazariy tushuncha sifatida emas, balki shaxsiy hayotiy tajriba va kasbiy faoliyat bilan bog'liq holda anglashga yo'naltiradi. Natijada talabalarda axloqiy me'yorlarga ong'li amal qilish, ijtimoiy munosabatlarda mas'uliyatli qaror qabul qilish, pedagogik vaziyatlarda adolatli va insonparvar yondashuvni namoyon etish ko'nikmalari shakllanadi.

Bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy-axloqiy qarashlarini shakllantirishda aksiologik yondashuvning samaradorligi shundaki, u shaxsning ichki motivatsiyasiga tayanadi. Qadriyatlar tashqi majburlash emas, balki shaxsiy ehtiyoj va e'tiqod darajasiga ko'tariladi. Bu esa pedagogik ta'lim jarayonida ma'naviy-axloqiy tarbiyani formal tadbirlar majmuasidan chiqarib, shaxsga yo'naltirilgan uzluksiz jarayonga aylantiradi.

Shuningdek, aksiologik yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy identifikatsiyani shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik faoliyatni ijtimoiy qadriyat sifatida anglash, o'qituvchilik kasbining jamiyat taraqqiyotidagi o'rnini chuqur tushunish talabalarining kasbiy barqarorligi va sadoqatini oshiradi. Bu esa kelgusida ularning pedagogik faoliyatida ma'naviy-axloqiy mezonlarga tayangan holda ish olib borishga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Abdullayev Y. *Falsafa*. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Musurmonova O. *Ma'naviy tarbiya asoslari*. – Toshkent: Fan, 2017.
4. Xolmurodov J. *Pedagogik aksiologiya va ta'lim jarayoni*. – Toshkent: Innovatsiya, 2020.
5. Slastenin V.A. *Pedagogika*. – Moskva: Akademiya, 2018.
6. Abdurahmonov A. *Ta'limda qadriyatlar tizimi va shaxs kamoloti*. – Toshkent: Universitet, 2021.

